

Het verdwenen eiland

OVERAL IN ONS LAND is water. Het water van de zee klotst tegen de kust. Rivierwater stroomt over de grenzen het land binnen. Soms is er een stukje land dat aan alle kanten door water wordt omringd. Dan noem je het een eiland. Terschelling is een eiland. Vroeger was Schokland ook een eiland, maar nu ligt het ergens verscholen tussen de graanvelden en de aardappelakkers in Flevoland. De polders hebben het eiland opgeslokt.

Lijsje Sul groeide op in een klein huisje op het eiland Schokland. Ze woonde er samen met haar drie zusjes, haar vader Harm en haar moeder Maria.

Vader Harm had een klein scheepje waarmee hij de post en de boodschappen van de eilandbewoners vervoerde.

Bijna alle andere Schokkers waren vissers.

Het eiland was te klein om er groente te verbouwen of er dieren te houden. Het leven op het eiland was vol gevaar. Elk jaar werd Schokland wel een keer overspoeld door de golven van de zee. Toen Lijsje zeven jaar was, mocht ze naar school. Op Schokland was een schooltje met maar één klaslokaal en maar één meester: Arnoldus Legebeke. Op een dag klopte de meester op de deur van de familie Sul. Het was al avond.

‘Ik kom over de toekomst praten,’ zei meester Arnoldus. ‘Bij elke storm raken we een stuk van het eiland kwijt. Het eiland verdwijnt nog eens in de golven. Iedereen lijdt hier armoede.’

Lijsjes ouders knikten. Ja, ze waren verschrikkelijk arm. Vaak moest Lijsje één bordje eten delen met haar drie zusjes.

‘Ik stel voor om het eiland te verlaten,’ ging meester Legebeke verder. ‘Dan bouwen we op een andere plek een nieuw leven op.’

‘Waar dan?’ vroeg Lijsjes vader.

‘Op het eiland Urk, bijvoorbeeld. Dat is veel groter en veiliger.’

‘Nee,’ zei Lijsjes vader, ‘dan ga ik liever naar Kampen, naar de vaste wal. Maar wie betaalt ons nieuwe huis? Waarmee verdien ik dan mijn geld?’ Meester Legebeke knikte begrijpend en zei: ‘Natuurlijk moet de verhuizing worden betaald. Daarom ga ik bij alle mensen langs om te vragen hoeveel geld ze nodig hebben. Die lijst stuur ik naar de regering in Den Haag.’

Toen stond Lijsjes moeder opeens op. ‘Dat is niet nodig, meester Legebeke. Ik ben hier geboren en getogen. Ik ga niet weg.’

Het werd een lange, koude winter. De zee veranderde in een ijsmassa. Het schip van Lijsjes vader bleef aan de kant. Met een slee liep hij over het ijs naar Kampen om de post op te halen. Half bevroren kwam hij terug. Hij had net genoeg geld verdiend om een half brood te kopen.

‘Lijsje,’ zei haar vader, ‘vraag eens aan de meester of hij weer komt praten.’

De meester kwam.

‘Misschien kunnen we toch maar beter gaan,’ zei vader Harm.

Meester Legebeke keek moeder Maria vragend aan.

‘Er zit niets anders op,’ zei ze zacht.

‘Jullie hebben groot gelijk. Ik heb bericht gekregen van de regering in Den Haag. Iedereen krijgt geld voor de verhuizing. Jullie krijgen hulp om een nieuw begin te maken.’

‘Wij willen graag naar het vasteland,’ zei vader Harm. ‘Naar Kampen.’

‘Ik zal mijn best doen,’ zei Lijsjes meester. ‘Maar ik

heb gehoord dat er in Kampen geen plaats is voor meer vissersschepen. Jullie zijn er vast niet welkom.’ Nog diezelfde avond legde Lijsje haar pop en het enige boek dat ze bezat klaar voor de verhuizing. Maar het werd zomer en alle mensen woonden nog steeds op het kleine eiland in de Zuiderzee. Kampen had nee gezegd tegen de Schokkers.

Op een dag stond meester Legebeke weer voor de deur. ‘Ik heb een plan,’ zei hij. ‘Ik heb een groot huis gekocht. Het ligt aan de rand van Kampen op een flinke lap grond. Ik ben van plan dat stuk land in eenentwintig stukken te verdelen. Alle Schokkers die dat willen, mogen een stuk van mijn land kopen. Ik hoef er niet veel geld voor te krijgen.’

‘En onze schepen dan?’ vroeg Lijsjes vader.

‘Naast het huis ligt een sloot,’ zei de meester. ‘Als we hem uitgraven, is er plek genoeg voor jullie schepen. Er is geen Kampenaar die ons kan tegenhouden.’

Niet lang daarna verhuisde Lijsje naar Kampen. Ze nam haar pop en haar boek mee. Lijsje bleef haar hele leven in Kampen wonen. Ze trouwde er met sigarenmaker Johannes Kalter en kreeg negen kinderen. Haar meester, Arnoldus Legebeke, is ze nooit vergeten.

En het eiland Schokland? Dat lag er nog jaren verlaten bij. Tot de regering besloot de Zuiderzee te veranderen in het IJsselmeer. Grote stukken van het meer werden ingepolderd. Schokland is dus nooit verdwenen in de golven, zoals iedereen had verwacht, maar in het land! Het voormalige eiland Schokland is een van de bijzonderste plekken van Nederland. En daarom staat het op de werelderfgoedlijst.

Water als wapen

OVERAL IN ONS LAND staan kastelen en forten om ons te verdedigen tegen vijanden. Gelukkig hebben we die kastelen en forten al lang niet meer nodig. Maar voor kinderen zijn het nog steeds spannende plekken.

Vlak bij Muiden woonden vroeger twee stoere boerenzoons: Bertram en Maurits. Als ze niet naar school gingen, hielpen ze hun ouders op de boerderij. Als ze niet op de boerderij werkten, speelden ze oorlogje. ‘Jongens, hou daar eens mee op,’ zei de moeder van de jongens op een dag. ‘Oorlog is niet iets om grapjes over te maken.’ ‘We doen maar alsof,’ zei Bertram. ‘Pief, paf, poef, jij bent dood,’ deed Maurits voor. Hun moeder schudde haar hoofd. ‘Laten we maar hopen dat zoiets nooit gebeurt. Want als er echt een vijand komt, wordt al ons land onder water gezet om ze tegen te houden. Waar moeten we dan heen, met alle beesten?’ Bertram en Maurits knikten. Ze hadden er iets over gehoord op school. Lang geleden waren er Spanjaarden in het land. De prins van Oranje liet het land bij Leiden volstromen met water en de

Spaanse soldaten sloegen op de vlucht. Water was een machtig wapen. Stiekem bleven Bertram en Maurits toch oorlogje spelen. Wat konden ze anders, met rechts aan de horizon de torens van het Muiderslot en links de toren van het Muizenfort? Het slot was oud en vervallen. Daar waren geen ridders meer te vinden. Maar in het fort waren altijd soldaten bezig. Ze oefenden voor het geval er toch een keer oorlog zou komen in Nederland. Hoewel hun vader het hun verboden had, slopen Bertram en Maurits soms naar het fort. Als echte spionnen verscholen ze zich in de bosjes en keken toe hoe soldaten te paard een kanon versleepten. Het kanon bleef hopeloos steken in de modder. Er moest een pantserwagen aan te pas komen om het ding los te trekken. De jongens keken bewonderend naar de onoverwinnelijke ijzeren tank. Maar de tank wiebelde als een eend op en neer en dook toen voorover de sloot in. ‘Gelukkig maar dat het geen oorlog is,’ zei Bertram. ‘Dan had de vijand ons leger zo verslagen.’ Maurits was het daar niet mee eens. ‘Nee, hoor,’ zei hij. ‘Je ziet toch dat er geen doorkomen aan is. Door het water zijn we veilig.’

